

Hanna-Skolen, en skole bygget på værdier

Af: Eva Molin, Gladsaxe Byarkiv i samarbejde med Ellen og Kristian Friis

En skole bliver til

Under 2. verdenskrig arbejdede Debora Halfdan-Nielsen (1894-1981) med tanker om, hvordan man bedst kunne hjælpe unge piger med at forberede sig til deres liv som voksne kvinder.

I 1946 rejste Debora Halfdan-Nielsen til Woodbrooke, en Kvækerhøjskole i England, så hun kunne få ro til at udarbejde sine planer for en 2-årig skole for unge piger i alderen 14-16 år. En engelsk ven, Phyllis Harris, blev grebet af planerne og besluttede at rejse til Danmark og være med i projektet.

Skolen kom i gang i 1947 med én elev. I 1948 var der fem elever og i 1949 var antallet vokset til 12.

Da Debora Halfdan-Nielsen fyldte 70 i 1964, udtalte hun sig til Ninka fra Politiken om efterskolen og dens formål: ”Hanna-Skolen er et stykke samfundsarbejde, som vi er gået om bord i med alle til rådighed stående evner og midler, og hvis udførelse vi betragter som en selvfølge. Vi er her sørme ikke for at brillere, men for at tjene...Det må være skolens opgave at vise børnene, at det at opnå kundskaber, ikke først og fremmest er for at gi’ os redskaber, hvormed vi kan konkurrere med vore medmennesker. Det er nok så meget for at kunne tjene dem”. Om kvindens plads havde fru Halfdan-Nielsen følgende mening: ”Kvindens centrale plads er i hjemmet – altså hvis hun gifter sig. Ellers må hun spilleme la’ vær’! Hun skal så absolut ha’ en uddannelse, hun skal kunne møde manden på lige fod, hun skal ikke være ham underlegen. Men den uddannelse må være overstået, når hun stifter hjem. Både at fare af sted på skole eller universitet, at være mor, opdrager, husholderske og elskerinde – jamen, hvad er det dog, man forlanger af hende?”

Foto: 2. klasse, juni 1965. Phyllis Harris, som var med til at starte skolen, står på bageste række som nr. fem fra venstre. Ved siden af hende står Debora Halfdan-Nielsen.

Datteren Ellen og svigersønnen Kristian Friis formulerede skolens formål på følgende vis i 1982: ”De havde praktisk og teoretisk undervisning i alt, hvad en pige havde brug for som kvinde, husmor, mor og ægtefælle... Det var noget særligt, for det var kvindens ligeberettigelse uden at skulle konkurrere med eller dominere manden. Vise, at de to opfylder bedst livets hensigt, når de supplerer hinanden og samarbejder”.

De første år

De første år blev skolen drevet i fru Halfdan-Nielsens og hendes mands hjem på Enemarksvej 3 i Gentofte, men i foråret 1950 oprettede ægteparret ”Den

selvejende institution Hanna-Skolen”, der købte den tidligere funktionær bolig til Hareskov Kuranstalt, Skovalleen 6. Desuden købte Regnar Halfdan-Nielsen villaen på nuv. Bagsværdvej 254 (Hareskov Kuranstalts ”Havehus”), hvor ægteparret kunne bo privat. Skolen var, som alle andre efterskoler, en betalings-skole. Den fik tilskud fra Staten, mens resten skulle betales af eleverne (eller deres forældre). Kommunerne kunne dog også yde bidrag til elevernes egenbetaling, hvis de var særligt interesseret i at få et ungt menneske ind på skolen.

Funktionærboligen, der var bygget i 1917, og som delvist overlevede Kuranstaltens brand, havde kommunen siden 1947 haft en del kvaler med. Efterkrigstiden bød på en kæmpe boligmangel og to familier uden tag over hovedet, havde slået sig ned i funktionærboligens kælder i al ulovlighed. Nu blev boligen solgt og omdannet til skole samt bolig for de unge piger.

Foto: Skolens hovedbygning, 1979. Den bageste del af bygningen, var den oprindelige bygning. Forrest ses tilbygningen, hvor Debora Halfdan-Nielsens søster boede en overgang.

Pigernes værelser blev anbragt på 1. sal. I 1951 stod arkitekterne Elsa og Joakim Callmann for en større nyindretning af hele huset. Ved samme lejlighed blev der bygget en tilbygning, der gik op til 1. sal i højden. Der var nu på 1. sal syv elevværelser, to lærerindeværelser, et badeværelse med to brusere og to toiletter. Tagetagen blev udnyttet til opholdsrum, arkiv og pulterrum. I stueplan fik man spisestue, køkken og kontor samt lærerindeværelse. Stueetagen i tilbygningen var indrettet som lejlighed og blev i første omgang beboet af Debora Halfdan-Nielsens søster. I kælderen var der et stort hobbyrum, et bordtennisrum, vaske- og tørrerum, strygerum, viktualierum, brændsels- og kedelrum. Siden blev skolen om-, ud- og tilbygget i mange etaper ligesom undervisningen skiftede karakter, men mere om det senere.

Villaen var i første omgang indrettet til privat beboelse for fru Halfdan-Nielsen, hendes mand, Regnar Halfdan-Nielsen og deres søn, Ove.

Et par år efter skolens start købte Hanna-Skolen Skovalleen 12 samt et stykke af den tidligere kuranstalts skovgrund, desuden lejede man Skovalleen 10, der tilhørte kommunen. I 1973 solgte man Skovalleen 12 samt skovgrunden til Hareskovbo. Hareskovbo købte ved samme lejlighed Skovalleen 10 af kommunen.

En skoledag

Skoledagen startede med morgenandagt og herefter fortsatte man med praktisk arbejde om formiddagen og skoletimer om eftermiddagen. Det første år bestod det praktiske arbejde af husgerning. I det andet år arbejdede pigerne med spædbørn, børnehavebørn og ældre. Skolen havde kontakt med den lokale sund-

hedsplejerske, som fandt frem til familier i nærheden af skolen, hvor pigerne fik lov at hjælpe med spædbørnspleje.

Hanna-Skolen drev fra oktober 1950 en halvdagsbørnehave med plads til 15 børn i alderen 3-6 år. Børnehaven fik lokaler i skolebygningen (den tidligere funktionærbolig) og plejen af børnene indgik i de unge pigers undervisning i en af terminerne. Børnehaven fik kommunale tilskud, men i takt med samfundsudviklingen blev halvdagsbørnehaverne omdannet til heldagsbørnehaver eller lukket. Hanna-Skolens børnehave nåede at ligge flere steder på Skovalleen og på Bagsværdvej 254 inden den endelig blev lukket i 1973 samtidig med efterskolens nedlæggelse og den blev aldrig omdannet til heldagsbørnehave.

Om eftermiddagen var der undervisning i dansk, regning og engelsk samt kulturhistorie, håndarbejde, børnepsykologi- og pleje. Endvidere havde man bibelkundskab og legemsøvelser.

De fag, Hanna-Skolen tilbød, skal ses i relation til et skolesystem, hvor undervisningspligten kun strakte sig til 7. klasse. Skolesystemet i 1950 så helt anderledes ud end vi er vant til i dag. Man gik i grundskole fra 1. til 5. klasse. Femte klasse afsluttedes med en mellemskoleprøve. Prøven afgjorde, om man kunne komme i mellemskolen eller i fri mellem. Fri mellem var for de ikke boglige, og mange gik ud af fri mellem så snart det efter loven var tilladt, altså efter det 7. skoleår, i en alder af ca. 14 år. Mellemskolen derimod strakte sig over fire år - 1. til 4. mellem. 4. mellem afsluttedes med mellemskoleeksamen og derpå kunne eleverne vælge enten at gå i gymnasiet eller at fortsætte endnu et år og tage realeksamen. Realeksamen svarer derfor til vore dages 10. klasseafgangsprøve.

De børn, der gik ud af fri mellem, kom ofte i lære, altså fik en faglig uddannelse. Men de kunne også kvalificere sig til f.eks. seminarierne, ved at supplere deres korte skolegang med, for pigernes vedkommende, praktisk arbejde som ung pige i huset eller et efterskoleophold med barnepleje, sundhedslære, dansk og regning som fag.

Dagligliv på skolen

Hanna-Skolens motto var: Helhed, harmoni, sandhed og samhørighed. Skolen havde lavet en lille sang, som lød: Vi vil stå sammen og gøre vort bedste, glemme os selv og glæde vor næste.

Da efterskolen var størst var der 50 elever. Det var i begyndelsen af 1960'erne. Efterskolen var foruden danskere søgt af enkelte nordmænd og grønlandere.

Eleverne havde skoleuniform. Uniformen bestod af en grå, lægget nederdel, hvid skjorte og blå cardigan. Bukser var forbudt på skolen. Ikke af religiøse, men af æstetiske årsager. Det var også forbudt eleverne at ryge samt bruge make-up. Fru Halfdan Niensens ideer om, hvad unge piger måtte, burde

og skulle, var omfattende! Men pigerne var med på ideerne, og selvjustits indgik som en naturlig måde at kontrollere, at forbudene blev overholdt.

Eleverne boede i små kamre. Der boede 3-4 piger på hvert kammer og bad og toiletforhold var meget beskedne.

Fru Debora Halfdan-Nielsen udtalte til Ninka i 1964 på spørgsmålet om, hvorfor der kun gik piger på skolen: ”Jah, jeg vil først og fremmest sige, at man skal kende sin begrænsning. Men jeg har allerede set, hvor nødvendigt det er en dag at få et tilsvarende kollegium for drenge... Det håber jeg bliver næste skridt herude. Men eleverne skal bo her, jeg vil kun ha´ kostelever. Det er jo netop ideen at danne et samfund, et hjem her, med de helt unge delt op i små hold, ikke over femten. Undervisning er samtale, og den kan man ikke føre i større grupper”.

Lærerne var en broget skare. Nogle var læreruddannede, flere var husholdningslærerinder, en sygeplejerske, en anden cand.mag. Ingeniør Kristian Friis, der i 1957 startede børneskolen sammen med sin hustru, børnehavepædagog Ellen Friis, havde også undervist på efterskolen i mindre omfang. Ellen Friis havde elever i spædbørnspraktik i forbindelse med deres tre børn.

1957 - et skelsættende år

I 1957 var der plads til ca. 30 efterskole-elever i alderen 14-17. Skolens arbejdsområde blev nu udvidet fra arbejdet med børn til også at omfatte ældreomsorg, da Hareskovbo var blevet bygget på nabogrunden.

Foto: Hareskovbo.

Hanna-Skolen var medinitiativtager til Hareskovbo og repræsenteret i bestyrelsen for den selvejende institution Hareskovbo. Hareskovbo blev bygget ud fra kollektivtanken. Ideen var, at mere formuende ældre, der ville af med villaen skulle kunne bo i egen bolig og nyde godt af en række fælles faciliteter. De fleste af Hareskovbos lejligheder var på 1 eller 1½ værelse + mindre skabskøkken og bad. Køkkenet var nedprioriteret bevidst, da en af fællesfaciliteterne var et spisested. Når de ældre blev dårligere, kunne de flytte ind i plejeafdelingen. Hareskovbo blev derfor bygget med 80 lejligheder og en mindre plejeafdeling med plads til 20 beboere.

Hanna-Skolens elever besøgte flere beboere på Hareskovbo om ugen, og hvert besøg strakte sig over ca. 1½ time. I løbet af et besøg var der tid til at tale, læse højt eller gå en tur med den ældre beboer. Der var altså ikke tale om en slags ekstra hjemmehjælp, men snarere om en besøgstjeneste.

Børneskolen oprettes

1957 var også året, hvor børneskolen blev oprettet. ”Foruden de obligatoriske fag vil sprogene selvsagt have vor store interesse. Vi har i sinde at gøre meget

ud af børnenes musikalske opdragelse og sammenkæde denne med rytmik og afslapningsgymnastik. Endelig finder vi det af stor betydning at give børnene saa rig lejlighed som muligt til at udvikle deres fantasi gennem tegning, modellering, sløjd og forskellige andre haandarbejder”, stod der i en pressemeddelelse fra foråret 1957. Bagsværd Folkeblad skrev i 1974: ”Skolen bygger på kvækernes optimistiske livssyn, som er troen på det gode i mennesket. Det er for os begyndelsen til at kunne vokse i tillid til sig selv og i harmoni med andre. Er trivlsen i orden, fremmes den effektive indlæring”.

Foto: Børn foran det hus, der i Hareskov Kuranstalts tid hed ”Havehuset”. Ca. 1965.

Fru Halfdan-Nielsens datter, Ellen g. Friis, var uddannet børnehavepædagog og hun og hendes mand blev ledere af børneskolen, hvor hun samtidig underviste i formning, religion og sidenhen skolekøkken. Da man efterhånden fik elever helt op til 10. klasse, lavede Ellen Friis et fag, der hed ”socialgastronomisk klub”. Her blev interessante mennesker - ofte beboere fra Hareskovbo - inviteret til middag af de store elever og til gengæld fortalte gæsterne om deres liv som f.eks. skuespiller eller bedemand eller...

Man startede ikke med at lave en børneskole med ti klassetrin. Man startede i 1957 med 1. klasse, 1958 med 1. og 2. klasse, 1959 med 1., 2. og 3. klasse o.s.v. Indtil man havde nået en børneskole, der gik fra 1. til 7. klasse. 8. og 9. klasse kom først til i 1973. Som Ellen Friis fortalte til Bagsværd Folkeblad i 1974, så var der 85 elever og det virkede som én stor familie. ”Vi har sat en vis margin for, hvor stor skolen må være. Den er ensporet og må højst have 14-15 elever i hver klasse”.

I 1. klasse i 1957 var der seks elever og én deltidsansat lærerinde, der underviste hver anden dag. Tre andre med pædagogiske evner underviste i rytmik, sang, afspænding m.m. Skolepengene var 45 kroner om måneden, men så skulle forældrene også selv betale bøgerne! En regnebog kostede 2, 85 kr. Som et lille kuriosum kan nævnes, at mange af børnenes forældre gennem 1960'erne var skolepsykologer eller lærebogsforfattere, så bl.a. Søren og Mette bøgerne, som mange nok kan huske, blev afprøvet i Hanna-Skolens børneskole.

Men skolen voksede hurtigt. Meget hurtigere end pladsen tillod. I 1959 overtog børneskolen hele den villa, som fru Halfdan-Nielsen og hendes mand havde boet i til 1957. Ragnar Halfdan-Nielsen døde i 1960, og fru Deborra Halfdan-Nielsen flyttede ind i Hareskovbo. I første omgang overtog børneskolen villaen. Men også villaen blev hurtigt for trang, især da man fra 1964 var nødt til at dele den med børnehaven. I 1960 købte man en grund i Smørmosen overfor Værebros i den tanke at både børneskolen og efterskolen kunne flytte, men af forskellige årsager som nævnes senere blev planerne ikke realiseret og grunden solgt igen.

I 1960 oprettede børneskolen Gladsaxes første børnehaveklasse. Ellen Friis blev som børnehavepædagog den naturlige leder af den.

Pædagogisk lagde skolen sig ikke stramt fast på en bestemt linie. Der var plads til lærere med alle ideologier og holdninger til, hvordan indlæringen skulle foregå. Ellen Friis skrev i en artikel i 1972: ”Der er intet til hinder for, at én holder sig til god solid klasseundervisning, én går mere individuelt til værks, mens en anden bedst kan med gruppeundervisning”. Hvis en elev havde glemte bøger eller ikke havde læst, så måtte vedkommende indhente det forsømte siden. Men havde en elev opført sig tankeløst og udsat andre for fare, så blev vedkommende i en passende tid udelukket fra fællesskabet ”Alene med en græsslåmaskine på en temmelig stor plæne har man lejlighed til at tænke sig om, mens kammeraterne har sløjd, formning eller hvad det nu er. Men heldigvis bliver det da overstået, og man kan igen være med... Lykkes det at lære børnene velsignelsen ved at arbejde og at få åbnet deres øjne for livets skønhed, synes vi, at arbejdet har båret frugt”. Så vidt Ellen Friis, 1972.

Efterskole i en brydningstid

I 1964 trak fru Halfdan-Nielsen sig tilbage fra efterskolen og Kristian Friis efterfulgte sin svigermor som forstander. Ellen Friis fortsatte med at lede børnehaveklassen, mens broderen, Ove Halfdan-Nielsen, blev leder af børneskolen.

I 1968 overtog Ove Halfdan-Nielsen efterskolen, og Ellen og Kristian Friis vendte tilbage til børneskolen.

Foto: Fra skolegården, 1979.

Desværre var det et utaknemmeligt job at drive en efterskole på det tidspunkt. De små kamre - der var nu indrettet i alt 11 kamre på 1. sal i den tidligere funktionærbolig - uden tidssvarende, sanitære forhold (der var fire toiletter, seks håndvaske og tre brusebade), den strenge disciplin, manglen på plads og skole-reformer var blandt de mange andre faktorer der spillede ind, da skolen måtte lukke i 1973.

I 1971 foreslog skolens ledelse i et brev til kommunen at man byggede på Skovgrunden, samt at man købte Skovalleen 10, som skolen allerede lejede. Fru Halfdan-Nielsens villa, Bagsværdvej 254, som nu ejedes af Børneskolen, skulle købes af Hanna-Skolen. Desuden ville ledelsen sikre sig, at fire interimistiske klasselokaler i en slags barakbygninger, kunne få lov at blive stående.

Kommunen godkendte ikke efterskolens ledelses omfattende forslag, der evt. kunne have indebåret adgang til skolen for drenge såvel som piger. Bestræbelserne for at tiltrække nye elever blev derfor endnu sværere, idet normen for de fleste andre efterskoler var, at de underviste både piger og drenge. Efterhånden var det sådan, at de fleste af eleverne var henvist til skolen af kommu-

nerne, der betalte de unge pigers ophold. D.v.s. at socialt hårdt belastede unge piger blev mere dominerende i skolens liv. I 1972 startede kun 7 elever og i 1973 lukkede efterskolen.

Børneskolen udvider

Børneskolen led som nævnt hurtigt af pladsmangel. Først blev villaen inddraget. Snart lejede man sig ind i "Norske hus", en af den tidligere kuranstalts pavilloner og benyttede den til klasseværelser. Norske hus lå på den del af grunden, der tilhørte Hareskovbo, men Norske hus fik lov til at ligge indtil 1976, hvor Hareskovbo blev udvidet med 73 nye plejeværelser.

Da Efterskolen blev nedlagt i 1973 var børneskolens pladsproblemer midlertidigt løst for dens ca. 80 elever. I børnehaven var der de 15 børn, som stedet var normeret til, men den måtte også lukke, da efterskolen lukkede.

Hver morgen startede alle elever og lærere med at synge en morgensang, derpå gav Ellen Friis børn såvel som voksne et par ord med på vejen, så de fik lidt at tænke over, og man holdt et øjeblik stilhed. En morgen, midt i alle pladstrængslerne i 1964, havde børnene just sunget "Alle gode gaver de kommer oven ned", og netop det øjeblik valgte et par lastbilchauffører til at sænke tre færdige træbarakker ned foran skolens vinduer, hvorpå en af de små piger konkluderede, at nu havde hun virkelig set, at "Alle gode gaverde kommer oven ned"!

Foto: Hanna urte-the tabletter.

De gode gaver kom også ad anden vej. F.eks. blev der i 1984 solgt urtete-tabletter til fordel for Hanna-Skolen. Urteteen havde været en integreret del af hverdagen for alle kostelever på efterskolen og de tog vanen med sig videre med ud i livet. Lone Kellermann var én af disse elever og hun drak teen hver morgen og aften og fortalte i en artikel, at hun derfor ikke havde en bum og ikke havde haft det i mange år. Artiklen var en reklame for Hanna urte-the tabletten, som var en noget nemmere form at indtage den daglige urtete i. Teen virkede udrensende på kroppen og Lone Kellermann udtalte, at: "jeg bliver i hvert fald gladere, lettere at omgås og mere tilfreds med mig selv". Urtete tabletten indbragte 1,5 kr. pr. solgt pakke til en rejsefond for Hanna-Skolen. Desværre gik firmaet, der fremstillede tabletten, konkurs, så tabletterne forsvandt fra markedet efter ca. 1 år. De indkomne penge fra salget, i alt ca. 13.000 kr., blev investeret i sten til en basketballbane. Stenene blev lagt af forældrene.

Forældrene var og er væsentlige for det daglige liv på Hanna-Skolen. Hanna-Skolen er en selvejende institution, som ingen spinder guld på. Forældrene forventes at deltage aktivt i pasning af hus og have, julemarkeder, bygning af læskure, bænke og hegn. Desuden skal forældrene deltage i skolens bestyrelsesarbejde.

Foto: Afslutning for 10. klasse, 1979. Her overrækkes afgangsbeviserne.

Skolen blev nu gradvist udvidet til at omfatte alle klasser fra børnehaveklasse til 10. I begyndelsen af 1980'erne var der 130 elever, men i 1987 var antallet dalet til ca. 90. Årsagen skulle muligvis søges i den manglende skolefritidsordning. Skolen kunne tilbyde eleverne at møde en time før skolestart og blive en time efter, men en egentlig pasningsordning var der ikke.

Da skolen i 1982 fyldte 25 år, var der en større artikel i Bagsværd Folkeblad. Heri stod bl.a. om Hanna-Skolens ånd: ”Som en naturlig følge af skolens relative lave antal af elever, er disse blevet vænnet til hele tiden at være aktive og tage del i begivenhederne. Det er i Hanna-Skolens ånd, at lærerne bestræber sig på at opbygge et åbent og tillidsfuldt forhold til eleverne og her igennem lære eleverne, at de alle besidder evner, som ikke nødvendigvis er magen til sidemandens, men som kan anvendes i tilværelsen”.

Foto: Lærerne på Hanna-Skolen 1985/86.

Ellen og Kristian Friis overlod skolens ledelse til nye hoveder i 1987. En af de ting, man gjorde for at vende udviklingen med det dalende børnetal, var at oprette skolefritidsordning med plads til 70 børn. I dag er elevtallet oppe på 160 og børnene bliver skrevet op til en plads på skolen allerede kort efter fødslen. Man kan gå i skolen fra børnehaveklassen og til 9. klasse, hvorefter eleverne kan fortsætte i gymnasiet eller 10. klasse andetsteds.

I dag er en af skolens meget stærke sider, det rytmiske og musiske. Skolen råder over mange musikinstrumenter, og hvert år opføres en musical af skolens elever. Som det nyeste tiltag i skolens liv, er Skovalleen 4 ”Villa Skovbryn, blevet købt af kommunen. ”Skovbryn” var også en del af Hareskov Kuranstalt inden ”Kurens” ophør i 1944.

Morgensangen er i dag afløst af blandede programmer, f.eks. sang, højt-læsning eller musik, men det er stadig en daglig foreteelse og det gør, at alle elever på skolen kender hinanden. Mobning er derfor heller ikke noget stort problem på Bagsværd Friskole i dag. For yderligere at eliminere muligheden for mobning, bliver de store elever tildelt kontakt med en mindre elev. Den ordning styrker sammenholdet.

Hanna-Skolen og kvækerne

Som den opmærksomme læser nok har bemærket, var Hanna-Skolen stærkt kristent præget. Skolens navn refererer til Samuels Bog i Det gamle Testamente. Samuels mor hed Hanna og hun bad så mindeligt til Herren om en søn og lovede til gengæld, at sønnen skulle blive opdraget som tjener for Herren. Sønnen blev profet, så løftet blev indfriet.

Det var fru Halfdan-Nielsens hensigt at vejlede de unge, så de kunne blive tjenere for samfundet og Gud. Fru Halfdan-Nielsen var kvæker. Kvækernes trossamfund startede i England i midten af 1600-tallet. På den tid stredes katolikker og protestanter indædt i England, og kvækerne opstod blandt andre frikirker som en modreaktion. Kvækerne tror på, at der er noget af Gud i ethvert menneske, det indre lys, som kan oplyse enhver. Kvækerne bruger ikke kirkens sakramenter, men tror, at hele livet er et sakramente, at det er helligt. Søndagens andagt bygger på stilhed, hvor enhver kan føle sig kaldet til at dele sine tanker med gruppen. I deres fælles søgen i stilheden kommer de hinanden nærmere. De kalder sig Vennernes religiøse Samfund. Ordet kvæker er faktisk et øgenavn fra slutningen af 1600-tallet, som har hængt ved helt op til vore dage. Kvækerne eller Vennerne prøver at leve enkelt og tjene deres medmennesker bedst muligt.

Kvækerne er pacifister og har altid været meget engagerede i samfundet. Kvækerne har f.eks. hjulpet freds- og kvindesagen godt på vej på verdensplan. I 1947 fik kvækersamfundene i hhv. USA og England tildelt Nobels Fredspris.

Der er ca. 200.000 medlemmer af kvækersamfundet på verdensplan. I Danmark var der i 1922 66 medlemmer. I 1970'erne var der 50 og i dag er der 32 kvækere tilbage i Danmark. En lille gruppe af kvækere fandt sammen omkring arbejdet med Hanna-Skolen i Bagsværd. Flere af lærerne var kvækere og kvækernes tankegang dannede skolens grundlag. Men eleverne var selvsagt ikke nødvendigvis børn af kvækere. Skolens allerførste enlige elev i 1947 var barn af en kvæker, men siden da har skolens elever været børn fra andre trosretninger.

I 1993 tog Hanna-Skolen navneforandring til Bagsværd Friskole (Hanna-Skolen). En af årsagerne var, at man ville undgå forvekslinger med den nærliggende Sofieskolen, hvis elevklientel er anderledes end Hanna-Skolens; men samtidig ville man også gerne frigøre sig for den kvækerske fortid, der er uløseligt forbundet med navnet: Hanna-Skolen. At det trods alt ikke helt lader sig gøre, og næppe heller er fornuftigt, kan man se af skolens navn, hvor navnet Hanna-Skolen stadig er med om end degraderet til livet i en parentes.

Denne artikel er baseret på samtaler med Ellen og Kristian Friis, som var med i skolens liv fra starten. Kristian Friis var i mange år Hanna-Skolens repræsentant i Hareskovbos bestyrelse og formand for denne i de senere år. I dag bor Ellen og Kristian Friis selv på Hareskovbo. Desuden er der brugt avisartikler og jubilæumstaler, tingbogsoplysninger, skødegenparter og kommunens byggesagsarkiv.